

Georg Rusche & Otto Kirchheimer: Punishment and Social Structure, New Brunswick, Transaction Publishers, 2009

(Kaznovanje in družbena struktura)

V znanstveni monografiji *Punishment and Social Structure* Georga Ruscheja in Otta Kirchheimerja so obravnavani vplivi zgodovinskih razmer ter političnih, družbenih in kulturnih sprememb na kaznovanje. Avtorja sta z uporabo historično-kritične metode preučevala povezave oziroma razmerja med trgom dela in kaznovanjem v različnih zgodovinskih obdobjih. Predpostavljala sta, da stopnja gospodarskega razvoja v posamezni družbi vpliva na oblike kaznovanja. V knjigi, ki obsega 13 poglavij, celovito opišeta razvoj kaznovanja posameznika v kontekstu zgodovinsko spreminjajočih se ekonomskih razmerij, s poudarkom na preučevanju ekonomskih razmerij, ki oblikujejo trg dela.

Dario Melossi v uvodu podrobno predstavi življenjsko pot obeh avtorjev in potek nastajanja znanstvene monografije, prvič izdane leta 1939 pod okriljem Založbe Univerze Kolumbija (angl. Columbia University Press). Knjigo opredeli kot zaveznika in hkrati sovražnika marksističnega pogleda na kaznovanje (vpliv kapitala na kaznovanje), temelječega na tradiciji sociološkega kvantitativnega raziskovanja. Obenem prikaz študij, ki so izhajale iz Ruschejeve in Kirchheimerjeve monografije ter se osredotočale na preverjanje idej avtorjev o povezavi med trendi zapiranja in brezposelnostjo v družbi, opozarja na vpliv knjige na poznejše generacije raziskovalcev in akademikov. Melossi opozori tudi na pomanjkljivosti knjige – ta namreč ne zajema vplivov različnih razvojnih stopenj mehanizmov modernosti v posamezni družbi (kapitalizem, industrijska proizvodnja, stopnja zapiranja itd.) na kaznovanje ter ne obravnava zapiranja žensk. Knjigo označi kot temelj za preučevanje kaznovanja v zgodovinskem okviru, ki se oddalji od tradicionalnih filozofskih in pravnih pristopov.

V prvem poglavju je prikazana povezanost družbenega okolja in kriminalitete, na katero sta opozorila že Qutelet in von Mayr. Avtorja izpostavita problematiko teleoloških in absolutnih penoloških teorij, ki nezadostno razlagajo vpepljevanje specifičnih metod kaznovanja v družbeni sistem. Posledično zagovarjata idejo o sociološkem raziskovanju kaznovanih sistemov, ki bi se oddaljilo od družbenih institucij, ideoloških vplivov ter značilnosti, ki izhajajo iz specifičnega zgodovinskega obdobja preučevanja. Kaznovanje dojemata kot kompleksen družbeni pojav, ne le kot posledico kriminalitete. Opozorita na negativen vpliv določitve ciljev kaznovanja, ki posledično vplivajo na oblikovanje metod kaznovanja,

s katerimi se dosežejo postavljeni cilji. Nadalje razvijeta idejo o povezanosti gospodarskega razvoja v posamezni družbi, ki vpliva na oblikovanje metod kaznovanja. To idejo podkrepita z zgodovinskim primerom suženjstva kot oblike kaznovanja, ki zunaj sistema sužnjelastniške družbe – ta pomeni določeno stopnjo gospodarskega razvoja družbe – ne bi bila mogoča, in primerom fiskalnega sistema kaznovanja, ki se je vzpostavil v fevdalnih družbenih sistemih in temelji na kaznovanju posameznika v obliki prisilnega dela pri fevdalcu, ki s tem bogati. Avtorja zmanjšanje dela kaznjencev, opustitev najsurovejših oblik fiskalnega kaznovanja in izboljšanje družbene zavesti razumeta kot dejavnike, ki so vplivali na razvoj različnih oblik kaznovanja (deportacija v kolonije, denarne kazni in globe, zaporne kazni itd.).

V drugem poglavju so prikazane družbene razmere v srednjem veku, ki so vplivale na kaznovanje. Za to obdobje so značilni: 1) absolutna oblast fevdalnih vladarjev nad podložniki, ki je bila omejena le s pristojnostjo drugih vladarjev, 2) težnje vrhovnih vladarjev po centralizaciji oblasti nad kaznovanjem in 3) vpliv fiskalnega sistema kaznovanja. Kaznovanje se je iz pokore in denarnih kazni oziroma glob v zgodnjem srednjem veku razvilo v strog sistem telesnega kaznovanja in smrtnih kazni, ki je prevladal v visokem in poznem srednjem veku. Možnosti migracije in poselitve nenaseljenih ruralnih območij so v zgodnjem srednjem veku vplivale na »humano« ravnanje fevdalnih vladarjev s podložniki, saj bi ob njihovi migraciji ostali brez delovne sile, ki je bila ključna za njihov obstoj in ohranitev fevdalnega družbenega sistema. Kaznovanje v obliki pokore in denarnih kazni je preprečevalo krvno maščevanje ter hkrati odražalo pomembno vlogo religije pri preprečevanju kriminalitete; primarna vloga kaznovanja je bila ohranjanje miru. Odmera kazni je bila pogojena z družbenim položajem storilca. Povečevanje števila prebivalstva v visokem srednjem veku, napredek v pridelovanju hrane, povečanje števila mestnega prebivalstva in začetki kapitalističnega sistema so negativno vplivali na položaj podložnikov, saj je obdelovalna zemlja postala izjemno cenjena dobrina. Spremembe v ekonomskem sistemu so povzročile povečanje kriminalitete ter oblikovanje strogih zakonov, ki so se izvajali predvsem nad pripadniki nižjih družbenih slojev. Razvoj telesnega kaznovanja je temeljil na pomanjkljivostih tedanjega sistema denarnih kazni, ki jih pripadniki nižjih družbenih slojev niso bili zmožni plačati.

V tretjem poglavju avtorja obravnavata obdobje merkantilizma in vzpon prvih oblik zapornih kazni (popravni domovi). V drugi polovici 16. stoletja so se začele uveljavljati nove oblike kaznovanja: suženjstvo na galejah, deportacija v kolonije in opravljanje prisilnega dela – tlake. Nove oblike kazni, ki so bile alternativa najhujšim oblikam telesnega kaznovanja, so se uveljavile kot posledica ekonomskih družbenih sprememb – potencialna vrednost dela množice, ki je vedno na voljo državi. Primanjkovanje delovne sile kot posledica splošnega zmanjšanja števila prebivalstva v Evropi in akumulacija bogastva, ki se je odražala v višanju plač, sta vzroka za zahteve nižjih slojev po izboljšanju razmer. Spremembe na trgu delovne sile so vodile sloje prisilile, da so začeli iskati cenejšo delovno silo, kar je vplivalo na kaznovanje. V 16. stoletju so se začeli ustanovljati popravni domovi, v katere so oblasti zapirale berače, klateže, brezposelne, brezdomce, prostitutke, tatove in druge ekonomsko neaktivne posameznike z namenom resocializacije in integracije v ekonomski sistem. Delo zaprtih oseb v popravni domovi, pod okriljem države ali v najemu zasebnikov, je bilo konkurenca cehovskim združenjem, ki so protestirala proti tovrstnim oblikam kaznovanja.

V četrtem poglavju so predstavljene nove oblike kaznovanja, ki so se pojavile v 16. stoletju. Vojne v Sredozemlju ob koncu 15. stoletja in primanjkovanje veslačev na ladjah so vodili v razvoj suženjstva na galejah, ki je trajalo vse do 18. stoletja (razvoj pomorske tehnologije). Vzrok za razvoj tovrstnega kaznovanja je bil izključno ekonomski – pridobiti nujno potrebno delovno silo po najnižji možni ceni. Z osvajanjem novih delov sveta (obdobje kolonializma) se je razvila deportacija kaznjencev v kolonije, kjer so nato opravljali prisilno delo; ta oblika kazni je pogosto nadomestila smrtno kazen, trajala pa je vse do razvoja afriške suženjske poti – v kolonijah so kaznjence nadomestili afriški sužnji. V zapore so do 18. stoletja zapirali predvsem posameznike, ki so čakali na začetek sojenja. V 18. stoletju so se razvili »moderne« zaporori, ki so temeljili na konceptu popravni domov; oblasti so vanje zapirale zločince, pa tudi sirote in duševno bolne, vse z namenom vključitve teh oseb v ekonomski sistem države kot poceni delovno silo.

V petem poglavju spoznamo razvoj novih idej o kaznovanju v razsvetljenstvu. Reforme v načinih kaznovanja, ki so izhajale iz del Beccarie in drugih razsvetljenčev, so zamajale absolutno oblast višjih družbenih slojev (buržoazije) nad kaznovanjem. Oblikovanje formalnih pravil, postopkov in oblik kaznovanja je omililo kaznovanje nižjih slojev prebivalstva, katerih kazni so pogosto temeljile na ekonomski pridobitvi države ali zasebnikov – poceni delovna sila. Za to obdobje so značilne ideje o pravičnem kaznovanju, ki bi bilo enako za vse pripadnike družbenih slojev. Kljub zakonskim spremembam, ki so omogočile pravičnejše kaznovanje, je v izvajanju pri-

hajalo do razlikovanja v korist pripadnikov višjih družbenih slojev. Hkrati so se obdržale stare oblike kazni (suženjstvo na galejah, deportacija v kolonije, telesno kaznovanje itd.).

V šestem poglavju so predstavljene spremembe v kaznovanju, ki jih je povzročila industrijska revolucija. Razvoj industrijske tehnologije v 18. stoletju je vplival na propad tradicionalnih domačih obrti na podeželju in na pojav množičnega preseljevanja ruralnega prebivalstva v mesta. Presežek delovne sile v mestih je vodil v množično brezposelnost, kriminaliteto in slabšanje razmer za nižje sloje – delavce (nizke plače, revščina, ekonomsko izkoriščanje, neustrezne delovne in bivalne razmere itd.). Povečanje kriminalitete v tem obdobju je povzročilo ponovno uvedbo strogega kaznovanja, ki se je oddaljilo od idej razsvetljenstva. Zaporne kazni so postale dominantna oblika kaznovanja. O nehumanosti razmer v tedanjih zaporih je pisal John Howard v delu *The state of prisons in England and Wales*. Spremembe v družbenem in ekonomskem sistemu držav so onemogočile oziroma preprečile ustvarjanje dobička z zaporskim delom, saj se je oblikovala miselnost, da je delo v zaporu ena izmed oblik kazni za posameznika, ne pa sredstvo za ustvarjanje dobička. Kljub temu je bilo delo kaznjencev velika konkurenca delavcem v tovarnah, saj so bili stroški dela v zaporu veliko manjši. V tovarnah jih namreč ni bilo mogoče zmanjšati brez oškodovanja delavcev.

Sedmo poglavje prikazuje deportacijo kaznjencev v kolonije kot obliko kazni, ki se je v nekaterih evropskih državah obdržala vse do konca tridesetih let 20. stoletja. Konec ameriške revolucije v zadnjem obdobju 18. stoletja je pomenil tudi konec deportacije kaznjencev v Severno Ameriko, kar je povzročilo preobremenitev angleških zaporov. Angleške oblasti so težave s preobremenjenostjo zaporov rešile z deportacijo kaznjencev v Avstralijo, kar je trajalo vse do sredine 19. stoletja. Francija kot druga največja kolonialna velesila se je v 18. stoletju spopadala s podobnimi težavami v zaporih kot Anglija, kar je povzročilo deportacije kaznjencev v francoske kolonije (Francoska Gvajana in Nova Kaledonija). Deportacija v kolonije kot oblika kaznovanja se je v Franciji ohranila vse do sredine 20. stoletja. Nekolonialne države so v tem obdobju sklepale pogodbe z drugimi državami, kamor so pošiljale kaznjence. Prusija je denimo z Rusijo dosegla dogovor za transport pruskih kaznjencev v Rusijo, od tam pa so bili deportirani v Sibirijo.

V osmem poglavju je obravnavana osamitev posameznikov, ki je bila prevladujoča oblika kaznovanja v 19. stoletju. Ideja o osamitvi je izhajala iz Združenih držav Amerike, kjer so jo začeli uporabljati že v 18. stoletju (pensilvanski in auburnski zaporski sistem). Posameznikom v teh zaporih, v sklopu kazni, ki je zapovedovala popolno osamitev posameznika z namenom preprečevanja t. i. kriminalne infekcije, ni

bilo dovoljeno govoriti, hkrati pa so delo opravljali v svojih celicah. Ročno delo obsojencev je prinašalo ekonomsko izgubo, zato so začeli v zaporih uporabljati stroje, da bi povečali produktivnost zapornikov in posledično dobiček (trdo delo podnevi v skupnih delavnicah in osamitev v celicah ponoči). Tovrstna progresivna oblika kaznovanja, ki je zagotavljala nagrade za dobro delo (v obliki zmanjšanja kazni), je v Evropi naletela na neodobranje, saj je prevladovalo prepričanje, da se lahko posameznik poboljša le s strogo disciplino. Evropa je imela v primerjavi z Združenimi državami Amerike velike rezerve delovne sile, zato se niso posvečali usposabljanju posameznika v zaporu, da bi mu omogočili normalno življenje po odhodu iz zapora, temveč so se osredotočili na strogo kaznovanje, ki bi zastrašilo ljudi in jih odvrčalo od kriminalitete. Osamitev je bila poleg telesnega kaznovanja najhujša oblika kazni, saj se je večina kaznjencev spopadala s hudimi telesnimi in psihičnimi težavami. Neuspešna rehabilitacija posameznikov v teh zaporih je vplivala na postopno opuščanje osamitve kot oblike kaznovanja.

V devetem poglavju so predstavljene moderne zaporske reforme ter njihove omejitve. V drugi polovici 19. stoletja se je položaj pripadnikov nižjih družbenih slojev z višanjem plač močno izboljšal, kar je vplivalo na zmanjšanje oziroma stagnacijo kriminalitete. Začetek množične proizvodnje in zmanjševanje števila rojstev sta povzročila mobilizacijo rezerv delovne sile v Evropi in večanje vrednosti dela. Družbene spremembe so vplivale na kaznovanje, ki se je iz retribucije preusmerilo v vzgojno vlogo kazni za posameznika oziroma rehabilitacijo. Spremembe so temeljile na prizanesljivosti kaznovanja v smislu zapiranja čim manj posameznikov in na pogostejših denarnih kaznih ter globah. Omejitve novih reform so se odražale predvsem v slabih sanitarnih razmerah v zaporih, prepovedi obiskov in spremenjeni vlogi dela obsojencev; vključitev obsojencev v delo v zaporu ni več primarni cilj zaporne kazni. Prva svetovna vojna je povzročila preobrat v kaznovalnih politikah, saj je zaradi primanjkovalne delovne sile delo obsojencev ponovno postalo osnovni cilj zaporne kazni. V povojnih letih je zaradi slabih ekonomskih razmer in velike brezposelnosti v evropskih državah prišlo do povečanja kriminalitete, a progresivne metode kaznovanja z začetka 20. stoletja so se kljub temu obdržale in razvijale.

V desetem poglavju so obravnavane denarne kazni in globe v sodobnih kazenskih sistemih ter njihov pomen. Zaporne kazni, denarne kazni in globe so postale prevladujoče oblike kaznovanja v drugi polovici 19. stoletja ter so postopoma nadomestile krajše zaporne kazni. Izboljšanje položaja nižjega sloja in razvoj potrošništva sta omogočila razširitev kaznovanja v obliki denarnih kazni in glob na vse družbene sloje. Denarno kaznovanje ni povzročalo ekonomske izgube državi, ki so jo prinašale zaporne kazni, niti nepotrebne trpljenja

posameznika in slednjega ni izločilo iz ekonomskega sistema države. Obenem pa je to kaznovanje povzročilo množično zapiranje posameznikov, ki niso bili zmožni plačati kazni; polovico obsojencev v prvi polovici 20. stoletja so predstavljali posamezniki, ki niso bili zmožni plačati denarne kazni in so bili posledično zaprti zaradi neplačevanja dolga. Sistem denarnih kazni je pozitivno vplival na zmanjšanje zasedenosti v zaporih ter racionaliziral kazensko administracijo.

V enajstem poglavju so predstavljene spremembe v kaznovalnih politikah držav, v katerih je v 20. stoletju prevladovala fašistična vladavina. Ekonomska kriza v Nemčiji po prvi svetovni vojni je vodila v povečanje kriminalitete, ki je povzročila prezasedenost zaporov. S prevlado nacizma v Nemčiji se je kaznovanje drastično spremenilo, saj so na vzpostavljene normativne standarde kaznovanja začele vplivati rasne politike. Podobno stanje je prevladovalo v Italiji, kjer je kaznovalna politika izhajala iz nacionalne tradicije. V obeh državah je zakonsko predpisan sodni postopek, ki je varoval pravice posameznika, izgubil svojo funkcijo, saj so prevladali kaznovalni cilji države; spremenjene kaznovalne politike niso izhajale iz kriminoloških dognanj, temveč iz predpisane družbeno-vzgojne funkcije.

Dvanajsto poglavje prikazuje zvezo med kaznovalno politiko in stopnjo zapiranja. Avtorja opozorita na tedanje prevladujoče teoretične predpostavke o kaznovalni politiki kot regulatorju kriminalitete. Z analiziranjem sodnih statistik Anglije, Francije, Italije in Nemčije sta ovrgla teoretične predpostavke o povečanju kriminalitete, ki je logična posledica milejšega kaznovanja. Ugotovila sta, da kaznovanje, ki temelji na prizanesljivosti, pozitivno vpliva na zmanjšanje kriminalitete ter da strogo kaznovanje ne vpliva na povečanje kriminalitete. Avtorja izpostavita, da je že Ferri preučeval vpliv kaznovalne politike na stopnjo kriminalitete v Italiji. Poudarila sta, da spremembe v kaznovalnih politikah in praksi kaznovanja ne vplivajo na družbene vzroke kriminalitete.

V zadnjem poglavju je obravnavan vpliv fašističnih in nacionalsocialističnih kaznovalnih politik na strožje kaznovanje v Italiji in Nemčiji, ki je bilo usmerjeno v družbeno (pre) vzgojo posameznika. Avtorja izpostavita dualizem v kazenskem pravu, saj se število manjših kaznivih dejanj povečuje z večanjem ekonomskih težav v državi in birokratskih regulacij kazenskega sistema, kar pa ne vpliva na vzpostavitev represivnejših ukrepov kaznovanja. Opozorita, da sistemi kaznovanja v različnih družbah niso izolirani subjekti, ki so omejeni le z lastnimi zakoni, temveč so vpeti v širši družbeni sistem ter so pod vplivom sprememb, ki izhajajo iz družbe.

Znanstvena monografija je namenjena predvsem penologom, kriminologom, zgodovinarjem in oblikovalcem kazno-

valnih politik. Vsebuje celovit pregled ekonomskih vplivov na kaznovanje v obdobju od zgodnjega srednjega veka do sredine 20. stoletja. Avtorja z uporabo historično-kritične metode poglobljeno raziskujeta vpliv zgodovinskih razmer na kaznovanje. Ugotovitve podpreta s praktičnimi primeri iz zgodovinskega dogajanja v evropskih in ameriških državah. Knjiga je edinstvena, saj so v njej poglobljeno obravnavane povezave med zgodovinsko-ekonomskimi razmerami, političnimi spremembami ter kaznovanjem. Z raziskovanjem vpliva kaznovanih politik na stopnjo kriminalitete sta avtorja ovrgla

tedanje teoretične predpostavke o vplivu milejšega kaznovanja na večanje kriminalitete. Ugotovitve pomenijo napredek v razumevanju: 1) vpetosti kaznovanih politik v širši družbeni sistem, 2) vplivov družbenih sprememb na oblikovanje novih metod kaznovanja in 3) odvisnosti kaznovanih politik ter kaznovanja od ekonomskih razmer v določeni družbi, ekonomskih potreb države in zasebnega interesa.

Rok Hacin

Avi Brisman: Geometries of Crime: How Young People Perceive Crime and Justice, London, Palgrave MacMillan, 2016

(Geometrije kriminalitete: Kako mladi dojemajo kriminaliteto in pravico)

Avi Brisman je kritični kriminolog iz New Yorka, ki trenutno dela na Univerzi Eastern Kentucky v Richmondu, Kentucky. Pri raziskovalnem delu v različnih projektih zelo rad sodeluje z mladimi in eden izmed projektov je bil RHYC (Red Hook Youth Crime), na podlagi katerega je nastala knjiga *Geometries of Crime*. RHYC je program za preusmerjanje mladoletnikov, izdelan za preprečevanje uradnega procesiranja mladoletnih prestopnikov (običajno ob prvem prestopku) znotraj kazensko-pravnega sistema. Knjiga *Geometries of Crime* je delo, ki izzove ponoven premislek o perspektivah mladoletnikov v Haganovi piramidi kriminalitete, kvadratu kriminalitete levih realistov ter prizmi kriminalitete Henryja in Lanierja.

Delo je pomembno, ker je v njem predstavljen drug pogled – pogled mladostnikov, ki se znajdejo na drugi strani zakona. Knjiga razkriva, kako mladi dojemajo resnost kriminalitete in prestopništva, kdo ali kaj so zanje žrtve kriminalitete in kako analizirajo ter ocenjujejo ustrezne odzive na kriminaliteto in prestopništvo znotraj kazenskega sistema pa tudi svoje mesto znotraj njega. Avtor poskuša prikazati, kako center RHCJC (Red Hook Criminal Justice Centre) kot aparat formalnega družbenega nadzorstva zbira in evalvira trende ter posebnosti odzivov in premislekov mladih, ki se znajdejo na drugi strani zakona – kaj se je zgodilo, da so se tam znašli, in kako ravnati, da do tega ne bi več prišlo.

Avi Brisman je delo razdelil na pet poglavij. V prvem je predstavil razloge za pisanje knjige in osebno zanimanje za center Red Hook. V središče uvoda je postavil različne oblike razlage mladoletniške kriminalitete, predvsem pa pristopa k njej, saj, kot opozori, mladi velikokrat nimajo realne predstave o tem, kako hude so lahko posledice nezakonitega ravnanja

in kako neprijazni so lahko kazensko-pravni sistem in njegove institucije.

V drugem poglavju je predstavil podrobno analizo Haganove piramide kriminalitete, kvadrat kriminalitete levih realistov in prizmo kriminalitete Henryja in Lanierja. Njegov namen je bil razložiti različne geometrijske oblike, ki so bile uporabljene za razumevanje kriminalitete, pri čemer je posebno pozornost namenil njihovemu zgodovinskemu razvoju in pojavu v kriminologiji.

Celotno tretje poglavje obsega predstavitev lokacije, nastanka in prevladujočih pozitivnih učinkov projekta RHYC, iz katerega je v soseski Red Hook v Brooklynu, New York, nastal center Red Hook. Za bralca je izredno zanimivo izvajanje oziroma posnemanje pravih sodnih postopkov, kot potekajo na ameriških sodiščih za mladoletne prestopnike, le da tukaj vlogo sodnikov, odvetnikov, tožilcev in porote prevzamejo člani centra Red Hook, ki so obenem nekdanji mladoletni prestopniki. Poleg sodišč mladi izvajajo različne preventivne dejavnosti, s katerimi poskušajo svoje sovrstnike odvrniti od prestopniškega vedenja.

V četrtem poglavju je avtor uporabil t. i. mikro pogled in opisal tudi izkušnje ter občutke mladostnikov, ki so se znašli v nasprotju z zakonom ter so prestali obravnavo centra Red Hook. Glavna Brismanova ugotovitev je, da si niso predstavljali, kako zahteven, obremenjujoč in stresen je lahko tak sodni proces. Avtor na koncu izpostavi pomembno vlogo centra kot podaljšane roke države, ki mladim kaže slabosti vmešavanja v kazensko-pravni sistem in jih s tem odvrča od kršitev in kriminalitete.

V zadnjem poglavju se Brisman vrne h geometrijskim oblikam in interpretacijam kriminalitete. Razpravlja o primerčnosti v drugem poglavju opisanih oblik za predstavitev projekta RHYC, pri čemer izpostavi, da so uporabljene geometrijske oblike nepopolne in neprimerne upodobitve, saj ne upoštevajo percepcije mladih, njihovega kesanja in frustracije zaradi določenih možnosti sankcioniranja. V sklepu poudari, da njegov namen ni ponuditi zamenjave za razlago kriminalitete z drugim geometrijskim telesom, ampak da se trenutne oblike dopolnijo ali da se morda s komplementarnim pristopom razširi trenutni pogled in razumevanje tega, kaj je kriminaliteta in kaj pravičnost.

Delo Avija Brismana *Geometries of Crime* predstavi nov pristop k razumevanju načinov razlage kriminalitete, razlogov zanj in njenih posledic, še posebno kar zadeva mladostne prestopnike. Knjiga je zanimivo branje za kriminologe in obenem dobro gradivo za študijo primera na podiplomskem študijskem programu. Prav tako je uporabno čtivo za vse zaposlene znotraj pravosodnega oziroma kazenskoopravnega sistema, ki se pri delu redno srečujejo z mladoletnimi prestopniki, saj je zelo nazorno predstavljeno njihovo dožemanje in razumevanje pravosodnega aparata. Knjiga je podobna delu Hainsa in Casa (2015) *Positive youth justice: Children first, offenders second*, saj v ospredje postavi mladostnike in opozori, da se v ozadju mladostniškega prestopništva skrivajo številni razlogi, zato je mladim treba pomagati, ne pa jih le kaznovati in spraviti v zavode. Ne nazadnje Brismanovo delo vsebuje pomembno sporočilo: ni pomembno, kako ali s katero (geometrijsko) obliko poskušamo ponazoriti in interpretirati kriminaliteto, pomembno je, da pri tem upoštevamo vse vidike in dejavnike, še zlasti ko gre za ranljive skupine, kot so mladi.

Katja Eman

Literatura:

Haines, K. in Case, S. (2015). *Positive youth justice: Children first, offenders second*. Bristol: Policy Press.